

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS
PADĖTIES“ NR. IX-2206 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR JŲ LYDINČIŲ
ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ**

(TAP Nr. 18-2336(2), TAIS Nr. 18-12710(3))

2019-03-26 Nr.

Vilnius

Projektų rengėjas. Vidaus reikalų ministerija.

1. Projektų tikslas. Įgyvendinti Ministro Pirmininko 2018 m. kovo 5 d. potvarkiu Nr. 43 sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės (toliau – Darbo grupė) pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos migracijos procedūrų tobulinimo.

2. Dabartinė situacija. Darbo grupė vertino asocijuotų verslo struktūrų, kompetentingų institucijų iškeltas problemas, užsienio šalių patirtį sprendžiant migracijos klausimus. Pateiktiems darbo grupės pasiūlymams buvo pritarta Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. pasitarime (protokolo Nr. 23, 2 klausimas).

Įstatymų projektai parengti siekiant tobulinti esamą reglamentavimą dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo darbo ar kitos teisėtos veiklos tikslais, įgyvendinti priemones, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti imigracijos procedūras, kartu mažinti galimybes jomis piktnaudžiauti ir stiprinti užsieniečių teisėto buvimo kontrolę.

3. Projektų esmė. Įstatymų projektais siekiama:

1. Nustatyti palankias sąlygas apsigyvenimui darbo, verslo ar kitos teisėtos veiklos pagrindais ekonomiškai stipriausių šalių, kurioms taikomas bevizis režimas, piliečiams (Australijos, Japonijos, JAV, Kanados, Pietų Korėjos Respublikos, Naujosios Zelandijos) - išduoti iki 3 metų galiojantį leidimą laikinai gyventi, leisti užsieniečiui atvykti kartu su šeima, netaikyti reikalavimo gauti leidimą dirbti, netaikyti kitų trečiųjų šalių piliečiams taikomų leidimo laikinai gyventi teisėtos veiklos (verslo) pagrindu išdavimo sąlygų dėl įmonės veiklos trukmės, nuosavo kapitalo dydžio, investuotų lėšų ir įdarbintų darbuotojų. Tačiau bendrosios leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygos (turėti sveikatos draudimą, lėšų pragyventi ir kt.) jiems būtų taikomos. Siūloma šių šalių piliečiams taikyti išlygą dėl laikinojo nedarbo, kuri kitų trečiųjų šalių piliečiams taikoma tik jeigu jie yra aukštos profesinės kvalifikacijos darbuotojai, nustatyti teisę pasinaudoti Lietuvoje veikiančia neįgaliųjų socialinės integracijos sistema, gauti išmokas vaikams.

2. Itvirtinti teisinį pagrindą patvirtintų įmonių sąrašo sudarymui, kuris leistų paspartinti procedūras ir taikyti mažiau formalumų užsieniečiams, atvykstantiems dirbti į įmones, įtrauktas į šį sąrašą, išduodant nacionalines vizas ir leidimus laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje. Įstatyme siūloma itvirtinti teisinį pagrindą vidaus reikalų ministrui nustatyti įmonių įtraukimo į patvirtintų įmonių sąrašą kriterijus ir tvarką, nustatyti priežastis, dėl kurių įmonė į patvirtintų įmonių sąrašą negalėtų būti įtraukta ir atvejus, kada įmonė išbraukiama iš patvirtintų įmonių sąrašo.

3. Nustatyti lankstesnį reguliavimą dėl užsieniečio turimos kvalifikacijos ir profesinės patirties - užsieniečio kvalifikacijos atitiktį darbo vietai siūloma patikėti vertinti darbdaviui, o ne

migracijos institucijoms, tais atvejais, kai užsienietis įdarbinamas įmonėje, kuri yra įraukta į patvirtintų įmonių sąrašą, įdarbinamam užsieniečiui taikyti arba kvalifikacijos, arba atitinkamos profesinės patirties sąlygą. Siekiant išvengti galimų tiek užsieniečių, tiek ir juos priimančiųjų subjektų piktnaudžiavimo atvejų, siūloma nustatyti, kad institucijos, nagrinėjančios prašymus išduoti vizas bei leidimus gyventi, turėtų teisę reikalauti pateikti papildomus dokumentus, patvirtinančius užsieniečio arba jį priimančio darbdavio arba kito subjekto pateiktą informaciją, taip pat prašyme išduoti vizą ar leidimą gyventi nurodytus duomenis.

4. Aiškiau reglamentuoti užsieniečio, atvykusio į Lietuvos Respubliką dirbti, teisę keisti darbdavį ar darbo funkciją pas tą patį darbdavį, suteikiant šią teisę ne tik užsieniečiui, kuris yra aukštos profesinės kvalifikacijos, bet ir užsieniečiui, kuris yra atvykęs dirbti ir turi leidimą laikinai gyventi.

5. Nustatyti aiškų reglamentavimą dėl užsieniečio teisės dirbti trumpalaikio buvimo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu - reglamentuoti, kad užsienietis, kuriam taikomas bevizis režimas (ar jis turi Šengeno vizą, kitos Europos Sąjungos valstybės narės išduotą Europos Sąjungos leidimo gyventi kortelę, kitos Šengeno valstybės narės išduotą leidimą gyventi ar nacionalinę vizą), teisėto trumpalaikio buvimo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu gali ne tik būti, bet ir dirbti Lietuvos Respublikoje, jeigu jam yra išduotas leidimas dirbti arba jis atitinka įstatyme nustatytas atleidimo nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti sąlygas.

6. Ivesti kvotas užsieniečiams, kuriems netaikomas atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams vertinimas, kai jie atvyksta dirbti pagal profesiją, kuri įtraukta į trūkstamų Lietuvos darbo rinkoje profesijų sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis. Siūloma įstatyme nustatyti, kad kvotą kalendoriniams metams, kaip ir profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis tvirtina Užimtumo tarnybos direktorius, remdamasis Užimtumo tarnybos atliekama darbo rinkos stebėseną, padėties darbo rinkoje vertinimu ir jos pokyčių prognoze. Siūloma nustatyti, kad kvotos dydis gali būti patikslintas vieną kartą per metus. Pirmoji kvota galėtų būti nustatyta 2021 metams. Siūloma, kad kvota būtų laikoma išnaudota, jeigu darbo pagal trūkstamą Lietuvos darbo rinkoje profesiją pagrindu leista atvykti užsieniečiui (išduota nacionalinė viza ar leidimas laikinai gyventi) arba pranešta apie tokios profesijos užsieniečio įdarbinimą trumpalaikio buvimo (bevizio režimo atveju) laikotarpiu Užimtumo tarnybai. Migracijos departamentas administruotų kvotą, t. y. pagal gautą informaciją iš Užimtumo tarnybos bei informaciją, gautą per informacines sistemas apie išduotas vizas bei leidimus, skaičiuotų kvotą ir apie išnaudotą kvotą skelbtų viešai. Pagal siūlomą reguliavimą, išnaudojus kvotą darbdaviai galėtų įsivežti trečiųjų šalių piliečius tik atlikus darbo rinkos testą (atitinkamai gavus leidimą dirbti ar Užimtumo tarnybos sprendimą dėl atitikties rinkos poreikiams). Nesiūloma kvotos taikyti aukštos profesinės kvalifikacijos darbuotojams, atvykstantiems dirbti pagal profesiją, kuri įtraukta į profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą. Įstatymo projektu siūloma minėtą sąrašą, šiuo metu tvirtinamą Vyriausybės, pavesti tvirtinti ekonomikos ir inovacijų ministrui.

7. Nustatyti aiškų reglamentavimą ir kriterijus dėl kitų įmonių veiklos, kuria tarpininkaujama trečiųjų šalių piliečių įdarbinimui Lietuvoje – siūloma reglamentuoti tarpininkavimo paslaugų, įdarbinant trečiųjų šalių piliečius Lietuvoje, teikimą, numatant, kad šios paslaugos galėtų būti teikiamos trečiųjų šalių piliečiams aukštos profesinės kvalifikacijos darbuotojams ir kitiems darbuotojams, ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje pagal darbo sutartį, išskyrus priskiriamus sezoniniams darbams. Siūloma nustatyti kriterijus, kuriuos turėtų atitikti subjektai, teikiantys tarpininkavimo įdarbinant paslaugas trečiųjų šalių piliečiams

(sprendimą dėl atitikimo kriterijams priimtų Užimtumo tarnyba). Siūlomu reglamentavimu bus sudarytos galimybės užsieniečiams pasirinkti teisėtai veikiančių ir nustatytus kriterijus atitinkančių tarpininkų paslaugas kaip alternatyvą neteisėtam tarpininkavimui, susijusiam su nelegalaus darbo ir trečiųjų šalių piliečių teisių pažeidimų rizika.

8. Itvirtinti pagrindą atsisakyti išduoti ar pakeisti užsieniečiui leidimą laikinai gyventi, jeigu užsienietis, priimtas studijuoti į mokslo ir studijų instituciją pagal studijų programą (programas), yra surinkęs mažiau kaip 40 studijų kreditų per paskutiniuosius vienerius studijų metus arba studijuodamas ar mokydamasis nesilaiko įstatyme nustatyto apribojimo dirbti. Tokiu reguliavimu siekiama, kad užsieniečių, turinčių leidimą laikinai gyventi studijų pagrindu, dalyvavimas studijų procese būtų realus ir atitinkantis nurodytą buvimo Lietuvoje tikslą.

9. Sudaryti palankesnes sąlygas isidarbinti studijas baigusiems Lietuvoje užsieniečiams – nustatyti, kad užsieniečiui, Lietuvos Respublikoje baigusiam studijas ar mokymąsi pagal profesinio mokymo programą, leidimui laikinai gyventi darbo pagrindu netaikoma atitikties Lietuvos darbo rinkai vertinimo sąlyga, nepriklausomai nuo to, ar jis įdarbinamas pagal įgytą Lietuvoje kvalifikaciją, jeigu užsienietis dėl leidimo laikinai gyventi darbo pagrindais gavimo kreipėsi nepraėjus 2 metams nuo studijų ar mokymosi pagal profesinio mokymo programą baigimo.

10. Sudaryti palankesnes sąlygas užsieniečiui, kuris ketina užsiimti teisėta veikla, susijusia su naujų technologijų ar kitų Lietuvos Respublikos ūkio ir socialinei plėtrai reikšmingų naujovių diegimu (startuoliui), nustatant kad jam išduotas leidimas laikinai gyventi gali būti pakeistas vieneriems metams du kartus (šiuo metu keičiamas viena kartą).

11. Nustatyti, kad užsieniečiai studijų ar mokymosi laikotarpiu galėtų dirbti praktikos metu –atsižvelgiant į tai, kad užsienietis studijų ar mokymosi laikotarpiu gali dirbti tik 20 valandų per savaitę, išskyrus vasaros atostogų laikotarpį, siūloma šio apribojimo netaikyti studijų ar mokymosi laikotarpiu užsieniečiui atliekant praktiką ir taip sudaryti vienodas sąlygas visiems studentams atlikti praktiką įmonėse, kuriose praktikos laikotarpiui sudaromos darbo sutartys.

12. Itvirtinti imperatyvią nuostatą, kad užsieniečiui uždraudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, jeigu jis gali kelti grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai arba jeigu jam atsisakyta išduoti vizą ar leidimą gyventi, ar viza ar leidimas gyventi panaikinti dėl priežasčių, susijusių su fiktyviais pagrindais (pvz., nustatyta, kad sudaryta fiktyvi santuoka, įsteigta fiktyvi įmonė).

13. Numatyti pareigą užsieniečiams, sudarantiems santuoką Lietuvos Respublikoje, santuokos registravimui pateikti dokumentą, patvirtinantį jo teisėtą buvimą Lietuvos Respublikoje.

14. Nustatyti, kad prašymai išduoti leidimą gyventi būtų pateikiami tik tiesiogiai Migracijos departamentui, paliekant galimybę užsieniečiams, turintiems teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, bei lietuvių kilmės asmenims tai padaryti ir per Lietuvos Respublikos diplomatinę atstovybę arba konsulinę įstaigą užsienyje.

15. Reglamentuoti duomenų apie užsienietį pateikimą Migracijos departamentui, jeigu užsienietis, kuriam išduota nacionalinė viza ar leidimas laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, neatvyko studijuoti, jis nebuvo įdarbintas, nutraukė studijas ar su užsieniečiu nutraukta darbo sutartis.

4. Derinimas. Įstatymų projektai buvo pateikti derinti Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo, mokslo ir sporto, Teisingumo, Užsienio reikalų, Ekonomikos ir inovacijų, Finansų ministerijoms, Valstybės saugumo departamentui, Valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Užimtumo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinio

socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos.

Įstatymų projektai svarstyti 2019 m. sausio 29 d. Tarpinstituciniame pasitarime. Siekiant suderinti institucijų pastabas bei pasiūlymus ir aptarti kvotų nustatymo mechanizmą, 2019 m. vasario 14 d. Vyriausybės kanceliarijoje vyko pasitarimas, kuriame dalyvavo Ekonomikos ir inovacijų, Teisingumo, Švietimo, mokslo ir sporto, Užsienio reikalų, Socialinės apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų ministerijų atstovai, Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, „Mosta“ ir VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ atstovai. Įstatymų projektai patikslinti pagal pasitarime priimtus sprendimus ir darbo tvarka suderinti su suinteresuotomis institucijomis.

5. Atitikimas Vyriausybės programai. Projektai tiesiogiai neįgyvendina Vyriausybės programos nuostatų, tačiau galėtų prisidėti prie socialinės ir ekonominės valstybės gerovės kūrimo bei šalies konkurencingumo didinimo.

6. Dalykinio vertinimo išvada. Atsižvelgiant į tai, kad patikslinus projektus, kai kurios nuostatos išdėstytos naujai, taip pat į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pakartotinai pateiktas pastabas siūlome projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Aušrina Genienė

Aušrina Genienė, tel. 8 706 63 769, el. p. ausrina.geniene@lr.lt